

3.5.2017

Dnro 5155-2017
(222)Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
00102 Eduskunta

StV@eduskunta.fi

HE 16/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastustoimen järjestämisestä**Tiivistelmä lausunnosta:**

- pelastustoimen huomioiminen ensihoidon palveluntuottajana koetaan tärkeänä asiana
- yhteiskunnan kriisinsietokykyä on perusteltua entisestään vahvistaa järjestämislakien avulla
- viranomaisten keskinäistä sekä viranomaisten ja vapaaehtoispalokuntien yhteistyötä on tärkeää tukea lakia valmisteltaessa
- osa maakuntien toiminnoista voidaan alistaa kilpailutukselle mutta kansalaisten perusturva kriisi- ja onnettomuustilanteiden aikana on kuitenkin varmistettava viranomaistoiminnalla
- lain valmistelussa on perusteltua huomioida, että kriisitilanteiden menestyksellinen hoitaminen onnistuu ainoastaan yksinkertaisten ja ennalta määritettyjen toimivaltuuksien avulla
- lakivalmistelussa ei ole huomioitu riittävästi varautumisen kokonaisvastuun määrittämistä.

Kiitos mahdollisuudesta osallistua lausunnon antamiseen hallituksen esityksestä pelastustoimen järjestämislaista. Varsinais-Suomen pelastuslaitos toteaa näkemyksenä seuraavaa:

Yhteiskuntaan kohdentuu jatkuvasti uhkia, jotka testaavat yhteiskunnan kriisikestävyyttä. Pelastustoiminnan ja ensihoidon varautuminen sekä toiminnan johtaminen ovat merkittävässä roolissa yhteiskunnan kriisikestävyyttä tarkasteltaessa. Mainitut toiminnot on varmistettava lainsäädännöllisesti siten, että varautuminen muodostuu ohjatuksi kokonaisuudeksi, jota eri viranomaiset (esim. pelastustoimi, ensihoitotoimi) yhteistyössä toteuttavat.

Pelastustoimen ylläpitämä turvaverkko

Pelastustoimi on luonteva organisaatio vahvistamaan osaltaan yhteiskunnan kriisinsietokykyä. Pelastustointa on koko historiansa ajan ohjannut yhteiskunnan lainsäädännöllinen tahtotila, jonka mukaan pelastustoimella on oltava kyky toimia kaikissa onnettomuustilanteissa aina normaaliaikojen onnettomuuksista sodan ajan tehtävien hoitamiseen. Tämän valmiuden turvaamiseksi pelastustoimi ylläpitää käytännössä ainoana viranomaistoimijana koko maata kattavaa ja turvaverkkoa (paloasemaverkosto), joka on toimintavalmiudessa ympäri vuorokauden. Tämä valmius on aina perustunut pelastustoimen henkilöstön ja toimitilojen käytön synergiaan, jonka avulla pelastuslaitokset ovat tuottaneet omalla henkilöstörakenteellaan pelastuspalvelujen lisäksi myös en-

3.5.2017

Dnro 5155-2017
(222)

sihoitopalveluja (ent. sairaankuljetus). Osaava henkilöstö, kattava paloasemaverkosto ja toimiva vapaaehtoispalokuntajärjestelmä luovat järjestelmän, joka tuottaa kansalaisten perusturvavalmiuden pelastus- ja ensihoitopalvelujen tuottamiselle kaikissa olosuhteissa. Tämä valmius on perusteltua turvata myös tulevaisuudessa.

Tiedonsaanti ja tilannetietoisuus

Yhteiskunnan tapahtumien jatkuva seuranta ja analysointi ovat keskeisessä roolissa erityisesti onnettomuuksien ehkäisytöinnässä sekä viranomaistehäviä suoritettaessa. Tilannearvion edellyttämä tieto ja sen käsittely on keskeisessä roolissa eri viranomaisten yhteisiin tehtäviin varautumisessa sekä tehtävien suorittamisessa.

Voimassa olevan säädösten vaikutuksesta ilmaantuu ongelmatilanteita, joissa eri viranomaisten välillä ei kulje riittävä ja oikea tieto. Lain valmistelussa on perusteltua huomioida, että eri viranomaisten tehokkaan yhteistoiminnan edellyttämä tiedonsaanti määritetään nykyistä toimivammaksi, jotta tehtäviä suoritavilla viranomaisilla on jatkossa riittävä toimintakyky tietosuojasäädösten sitä estämättä.

Yhteistoiminta ja sen merkitys

Varsinais-Suomen pelastuslaitos näkee perusteltuna, että pelastuslaitoksen tuottaessa ensihoitopalveluja (ml. ensivastetoiminta), voidaan maakunnan sisäisessä yhteistoiminnassa hyödyntää tehokkaammin olemassa olevaa infraa ja resursseja (paloasemaverkosto, tukitoiminnot, henkilöstö). Yhteistyömalli kehittää samalla myös toimialan kiinnostavuutta, lisää työllistymistä ja tukee henkilöstön osaamisen jatkuvuuden hallintaa.

Henkilöstön tehokkaan käytön varmistamiseksi on perusteltua, että säädöksillä mahdollistetaan pelastajatutkinnon suorittaneiden henkilöiden osallistuminen jatkossakin ensihoito- ja ensivastetoimintaan. Tällä mallilla tehostetaan osaltaan yhteiskunnan kriisinsietokykyä sekä varautumista suuronnettomuuksiin.

Vapaaehtoispalokunnilla on merkittävä rooli pelastustoiminnan tehtävien hoitamisessa. Vapaaehtoisella palokuntajärjestelmällä turvataan myös harvaan asuttujen alueiden pelastus- ja ensivastetoiminnan valmius (mm. saaristo). Vapaaehtoispalokuntien tuottama valmius tukee siten osaltaan yhteiskunnan kriisinsietokykyä. Pelastuslaitos katsoo, että vapaaehtoispalokuntien toimintamahdollisuudet toimia myös ensihoitotoiminnassa on varmistettava.

Toimialojen varautumisen kannalta keskeistä on oikea-aikaisen tiedon ylläpitäminen ja tiedon keskitetty analysointi ratkaisujen tekemistä varten. Tämän toimintamallin toteuttamiseksi lain valmistelussa on huomioitu, että pelastustoimen tilanne- ja johtokeskukset voidaan rakentaa maakuntien yhteisiksi, jolloin mm. perustamis- ja rakentamiskulut pienenevät. Tässä suunnittelussa on perusteltua huomioida lisäksi ensihoitotoiminnan vastaavat tarpeet päällekkäisten toimintojen vähentämiseksi.

3.5.2017

Dnro 5155-2017
(222)**Palvelutuotanto ja kustannukset**

Pelastus- ja ensihoitotoiminnan palvelutasopäätösten ohjauksessa on huomioitava riskiluokituksen ja muiden perusteiden lisäksi alueella tarvittava kielellinen vaatimustaso sekä harvaan asututtujen alueiden erityisvaatimukset (saaristo).

Ensihoidon ja pelastustoimen yhteistoiminnan järkevällä ja tehokkaalla suunnittelulla poistetaan päällekkäisyyksiä ja siten vähennetään kustannuksia. Kustannuksia voidaan järkevöittää mm. pelastus- ja ensihoitohenkilöstön käytön suunnittelulla sekä yhteisiä tilanne- ja johtokeskuksia ja niiden toimintoja suunniteltaessa.

Varautuminen

Varautumisen velvoitteet on sisällytetty usean eri viranomaisen toimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön ja pääsääntöisesti kukin viranomainen/ toimija vastaa oman toiminnan edellyttämästä varautumisesta. Tällä mallilla muodostuu rajapintoja, jotka tulevat esiin vasta kriisin tai onnettomuuden tapahduttua. Asiaa on linjattu Valtionvarainministeriön tiedotteessa 9.2.2017, jonka mukaan sisäministeriö vastaa jatkossa alueellisen yhteisen varautumisen valtakunnallisesta yhteensovittamisesta maakuntien kesken ja keskushallinnon tasolla.

Pelastuslaitos esittää näkemyksensä, että varautumisen kansallinen kokonaisvastuu on perusteltua määrittää säädösten sijaan siten, että varautumisen ohjaus toimisi nykyistä koordinoitummin.

Juha Virto
pelastuspäällikkö